

Forfaitaire norm fosforgehalte in opfokzeug te laag

De forfaitaire norm voor het fosforgehalte in opfokzeugen, zoals gehanteerd door Dienst Regelingen, is te laag voor de huidige zeugen en zou verhoogd moeten worden. De huidige norm is gebaseerd op gedateerd onderzoek.

Door schaalvergroting in de varkenshouderij komen er in toenemende mate grote bedrijven die gespecialiseerd zijn in het opfokken van zeugen. Voor deze bedrijven is het van groot belang dat de mestwetgeving uitgaat van reële waarden van mineralengehalten voor opfokzeugen. Daarom is op verzoek van het Productschap Vee en Vlees literatuuronderzoek verricht.

Het gehalte aan fosfor in het dier is geen vaste waarde maar is afhankelijk van veel factoren zoals:

- het soort en type dier (diersoort, ras, leeftijd, geslacht);
- het verstrekte rantsoen (hoeveelheid voer, gehalte aan fosfor in het voer);
- het voederregime (verdeling van het voer over de hele productieperiode);
- de gevolgde methode van monsternamen van het dier en analyse;
- de manier waarop het gehalte is uitgedrukt (levend of leeg gewicht).

Leeftijd is één van de belangrijkste factoren. Dit hangt onder andere samen met het vetgehalte in het dier, omdat een hoger vetpercentage de gehalten aan stikstof en fosfor in het dier 'verdund'. Een andere belangrijke factor is het voorzieningsniveau van fosfor. Bij een suboptimale voorziening van fosfor is het skelet minder gemineraliseerd dan bij een voorziening boven de fosforbehoefte, waarbij opgemerkt kan worden dat de calcium/fosfor-verhouding in het voer binnen fysiologische grenzen moet liggen. Daarnaast hebben we te maken met vrij grote tussen-diervariatie van hoeveelheid fosfor in het dier, die voor fosfor ook nog eens veel hoger is dan voor stikstof. Voor stikstof was de variatiecoëfficiënt (standaardafwijking gedeeld door het gemiddelde maal 100) gemiddeld 7,7 procent, maar voor fosfor was die gemiddeld 15,9 procent. Dit houdt dus in dat voor een betrouwbaar gehalte aan fosfor in een dier meer waarnemingen nodig zijn dan voor het stikstofgehalte.

Fosfor- en stikstofgehalte in mestwet

Momenteel gaat de mestwetgeving ervan uit dat het stikstof- en fosforgehalte in opfokzeugen gelijk is aan dat in vleesvarkens. Er zijn echter

duidelijke aanwijzingen dat opfokzeugen met name meer fosfor vastleggen dan vleesvarkens. Tijdens de opfokperiode krijgen opfokzeugen in vergelijking met vleesvarkens per kg groei meer voer, dat meestal ook meer mineralen bevat. Zolang er nog geen sprake is van maximale bot-mineralisatie zal een hogere fosforopname leiden tot een hogere fosforvastlegging in het skelet. Daarnaast groeien opfokzeugen minder snel, waardoor er minder vetaanzet is dan bij vleesvarkens. Het is daarom de vraag of voor opfokzeugen dezelfde forfaitaire normen voor het stikstof- en fosforgehalte gehanteerd kunnen worden als voor vleesvarkens.

Resultaten literatuurstudie

In de studie waren 11 proeven voorhanden waarin het stikstofgehalte in opfokzeugen van ca. 125 kg was gerapporteerd. Uit deze gegevens zijn geen aanwijzingen gevonden dat het stikstofgehalte van opfokzeugen significant verschilt van dat bij vleesvarkens. Het gemiddelde stikstofgehalte in opfokzeugen van ca. 125 kg was 24,8 g/kg. Wat betreft het fosforgehalte in opfokzeugen waren er slechts twee publicaties beschikbaar, namelijk van Everts en Dekker uit 1991 en van Mahan en Newton uit 1995. Deze publicaties zijn al behoorlijk gedateerd. Het fosforgehalte in hun opfokzeugen was gemiddeld 5,78 g/kg wat duidelijk meer is dan de 5,37 g/kg volgens de huidige mestwet. Het in dat onderzoek toegepaste type zeug, het P-gehalte in het voer en de gerealiseerde groeisnelheid van de opfokzeugen kunnen echter niet meer als representatief voor de huidige praktijk worden beschouwd.

Conclusie

Op basis van een actuele literatuurstudie (met slechts twee experimenten) zijn duidelijke aanwijzingen verkregen dat het gehalte van fosfor in opfokzeugen van circa 130 kg hoger is dan van vleesvarkens. Het stikstofgehalte in opfokzeugen en vleesvarkens is niet verschillend van elkaar.

Age Jongbloed, Wageningen UR Livestock Research

Eten als een zeug

Biggetjes eten meer en gevarieerder als hun moeder in de buurt is. Kennelijk gaan biggen af op de ervaring van de zeug bij de acceptatie van nieuw voedsel. Dat concludeerde promovendus Marije Oostindjer van de leerstoelgroep Adaptatiefysiologie van Wageningen UR, in Biology Letters. Ze zocht naar strategieën om de eetlust van biggen te bevorderen. Na het spenen eten ze vaak niet direct vast voer, wat leidt tot gezondheids- en welzijnsproblemen.

Snacks

Oostindjer zette de biggetjes meerdere snacks voor, zoals chocoladepinda's en kaasblokjes (beide gelden als lekkernij voor varkens). Ze ontdekte dat de biggen deze snacks vaker uitprobeerden als hun moeder in de buurt was. Ook biggetjes die in een stimulusrijke omgeving – met bijvoorbeeld turf en houtkrullen in het hok – waren opgegroeid, aten meer van de snacks. Maar de aanwezigheid van hun moeder had het grootste effect. De biggen met zeug stonden gemiddeld binnen vijftien seconden bij het voedsel, de biggen zonder de zeug deden er vaak twee minuten over. Verder at negentig procent van de biggen met zeug zowel chocoladepinda's als kaasblokjes, tegen 75 procent van de jonge dieren zonder moeder. Bovendien aten de biggen met zeug anderhalve pinda meer.

Langer blijven?

In de huidige veehouderijpraktijk kunnen de biggen hun moeder vaak niet na-afen, omdat de zeug een hoge voerbak heeft waar de biggetjes niet bij kunnen. De biggen worden doorgaans na vier weken bij de zeug weggehaald. Helpt een langer verblijf bij de zeug? "Dat is kostentechnisch niet haalbaar voor de veehouder", antwoordt Oostindjer. "Hoe eerder de biggen worden weggehaald, hoe meer worpen per jaar van de zeug." Langer 'thuiswonen' is ook niet nodig, want biggen die nog bij de zeug zijn kunnen al vast voedsel verteren. "Bij wilde varkens gaan de biggen na een week met moeder op pad en eten ze na twee weken al eikels." Mogelijk leidt haar onderzoek tot een stalinrichting waarbij biggen in staat zijn om te leren van de zeug.